

UCHWAŁA NR XLV.479.2023

RADY GMINY KLEMBÓW

z dnia 9 lutego 2023 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40) oraz art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.), Rada Gminy Klembów uchwala, co następuje:

§ 1

Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Klembów.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący
Rady Gminy

/-/ Michał Wąsik

Uzasadnienie

Na podstawie art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny. Program ma na celu utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Zadania określone w Programie ukierunkowane są na przeciwdziałanie dysfunkcjom, a także minimalizowaniu skutków ich występowania poprzez pracę z rodziną i wzmocnienie zasobów tkwiących w poszczególnych członkach rodziny. Planowane działania stanowią kontynuację Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022. Wobec powyższego podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.

**Załącznik do Uchwały nr XLV.479.2023
Rady Gminy Klembów
z dnia 9 lutego 2023 r.**

GMINA KLEMBÓW

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2023 -2025

Spis treści

I. Wstęp	3
II. Podstawy prawne opracowania Programu.....	4
III. Diagnoza sytuacji rodzin w gminie Klembów – wybrane elementy	5
IV. Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny	9
1. Asystent rodziny	11
2. Piecza zastępcza.....	12
V. Zasoby instytucjonalne	14
VI. Adresaci Programu.....	14
VII. Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025	15
1. Cel główny	15
2. Cele szczegółowe	15
VIII. Zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023 - 2025.....	16
IX. Finansowanie programu	22
X. Monitoring Programu	22
XI. Zakładane efekty realizacji Programu	23
XII.Zakończenie	23

I. Wstęp

Ochrona prawna rodziny jest jedną z podstawowych zasad Konstytucji, a rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych. Dlatego jeśli w rodzinie pojawiają się dysfunkcje lub innego rodzaju zagrożenia, instytucje i służby podejmują określone działania celem przywrócenia prawidłowego funkcjonowania rodziny.

Gminny Program Wspierania Rodziny (dalej zwany Programem) wpisuje się w ogólnokrajowe ramy realizacji polityki rodzinnej państwa oraz stanowi opracowanie zawierające aktualne uwarunkowania funkcjonowania rodziny w środowisku lokalnym. Program wyznacza zakres planowanych działań mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu ról rodzicielskich, w szczególności poprzez zapewnienie pomocy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą przede wszystkim na potrzebach dziecka, jednak wsparcie skierowane będzie do wszystkich członków rodziny.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa zasady, formy pracy i pomocy rodzinom mającym trudności w prawidłowym wypełnianiu obowiązków wychowawczych oraz sprawowaniu pieczy zastępczej. Ustawodawca zadanie wspierania rodziny podzielił na poszczególne szczeble samorządu tj. gminę, powiat i województwo. Pierwszym i najważniejszym elementem tego systemu jest niewątpliwie gmina. Działania gminy powinny być nakierowane na profilaktykę oraz na wszechstronną pomoc rodzinie w kryzysie, tak aby mogła ona poradzić sobie z występującymi trudnościami. Prawidłowa diagnoza problemów oraz działania profilaktyczne, wspierające dziecko w rodzinie, są formą najbardziej optymalną i skuteczną. Działania nakierowane na utrzymanie pełnej rodziny wskazane są zarówno ze względów społecznych, jak i ekonomicznych, gdyż między innymi służą obniżeniu kosztów związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Każda rodzina tworzy swój własny, niepowtarzalny system opiekuńczo-wychowawczy i socjalizacyjny. Oparty jest on na przyjętej hierarchii wartości, normach społecznych i etycznych, przejawiających się w postawach rodzicielskich, więziach uczuciowych i relacjach społeczno-emocjonalnych między rodzicami i dziećmi. Niestety, nie

wszystkie rodziny są w stanie prawidłowo wypełniać funkcje opiekuńczo-wychowawcze, wówczas może dochodzić do krzywdzenia lub zaniedbywania dzieci. Problemy występujące w rodzinach często są złożone i dlatego wymagają interdyscyplinarnego podejścia.

Ważnym elementem Programu jest również stworzenie warunków do rozwoju kadry pracującej na rzecz rodzin wieloproblemowych i umożliwienie wprowadzania nowych form pracy. W rodzinach tych wymagane jest stałe wsparcie i monitorowanie przez przedstawicieli wielu grup zawodowych - pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów szkolnych, kuratorów sądowych, policji itp. Zadaniem ww. osób jest organizowanie właściwych form pomocy na rzecz rodziny przeżywającej trudności. Bardzo ważne jest, aby działania ukierunkowane były na pracę z rodziną w jej naturalnym środowisku. Istotne jest wczesne diagnozowanie problemów w rodzinie i szybkie podjęcie na jej rzecz określonych działań. Wszystkie planowane zadania powinny być realizowane z uwzględnieniem zaangażowania członków rodziny, przy zachowaniu zasady pomocniczości. W swoich działaniach, osoby pomagające, mają przede wszystkim wspierać, a nie zastępować rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Wzmacnianie rodziny, to jednocześnie rozwój i wzmacnianie społeczności lokalnej. W rodzinie, bowiem dorastają kolejne pokolenia, kształtuje się „kapitał ludzki”, który w przyszłości będzie tworzył społeczeństwo i wpływał na tempo i zakres jego rozwoju.

II. Podstawy prawne opracowania Programu

Program jest zgodny z Wojewódzkim Programem Wspierania Rodziny i Systemem Pieczy Zastępczej na lata 2021-2025 oraz ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Klembów na lata 2021-2025.

Zadania przyjęte do realizacji w ramach Programu są spójne z regulacjami określonymi w następujących aktach prawnych:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.).
- 2) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. , poz. 447 z późn. zm.).

- 3) Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329).
- 4) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.).
- 5) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).
- 6) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 165).
- 7) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 172).
- 8) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2022 r. poz. 1327 z późn. zm.).

III. Diagnoza sytuacji rodzin w gminie Klembów – wybrane elementy

Gmina Klembów liczy 10 324 mieszkańców (stan na 31.12.2022 r.). W roku 2022 liczba osób w wieku produkcyjnym stanowiła 59% ogółu mieszkańców (6 139, w tym 2 930 kobiet). Dzieci stanowiły blisko 25% (2 553, w tym 1 251 kobiet), a seniorzy 16% (1 632, w tym 1 107 kobiet) mieszkańców gminy. Udział procentowy poszczególnych grup mieszkańców jest bardzo zbliżony do stanu z roku 2019, gdzie liczba osób w wieku produkcyjnym stanowiła 60%, dzieci 24%, a seniorów 16%. Mówiąc o przyczynach trudnej sytuacji życiowej osób korzystających ze wsparcia GOPS w Klembowie konieczne jest przeanalizowanie danych dotyczących udzielonej pomocy mieszkańcom gminy.

Tabela 1. Powody korzystania z pomocy społecznej zgodnie z art.7 uops w latach 2020-2022

Powód trudnej sytuacji życiowej	2020		2021		2022	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Ubóstwo	116	271	90	199	80	173

Bezdomność	4	5	3	4	1	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	33	141	19	91	19	85
w tym wielodzietność	16	85	10	57	14	71
Bezrobocie	53	150	43	125	39	96
Niepełnosprawność	63	116	53	89	54	92
Długotrwała lub ciężka choroba	68	134	56	103	62	108
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gosp. domowego	23	72	22	84	21	82
w tym	16	44	15	48	13	44
rodziny niepełne	4	21	8	43	7	39
rodziny wielodzietne						
Przemoc w rodzinie	2	9	5	20	0	0
Alkoholizm	21	45	19	40	14	29
Narkomania	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	1	6	6	0	0
Zdarzenie losowe	1	3	1	1	4	9

W 2022 roku wsparciem z zakresu pomocy społecznej objętych zostało 174 rodziny, w których przebywało 401 osób, co stanowi 4% ogółu mieszkańców gminy.

Na przestrzeni kilku ostatnich lat zmniejsza się liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. W roku 2019 z tych form pomocy skorzystało 135 rodzin, natomiast w 2022 roku 100. Liczba wypłacanych zasiłków stałych i okresowych również uległa zmniejszeniu (ze świadczeń tych korzystają głównie osoby niepełnosprawne, długotrwale chore lub w podeszłym wieku). Spadek liczby rodzin wymagających pomocy finansowej spowodowany jest w dużym stopniu dodatkowymi świadczeniami na rzecz dziecka i rodziny realizowanymi w ramach ustawy o pomocy państwa w zakresie wychowywania dzieci (500+).

W odróżnieniu od świadczeń finansowych w ostatnich latach utrzymuje się wzrost liczby rodzin oraz liczby osób w rodzinach korzystających wyłącznie z pracy socjalnej. Czystą pracą socjalną w 2022 roku objęto 58 rodzin (140 osób). Tą formą wsparcia objęte są głównie rodziny, w których występuje problem: przemocy, alkoholizmu, zaniedbaniami w opiece i wychowaniu dzieci, niepełnosprawności lub długotrwałej choroby. Rodziny te wymagają wsparcia w formie poradnictwa, współpracy ze specjalistami i innymi instytucjami oraz członkami ich rodzin. Problemy społeczne, które dominują wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej to: ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych, jak również potrzeba ochrony macierzyństwa oraz alkoholizm.

Istotnym zdarzeniem kryzysowym w rodzinie jest występowanie przemocy. W przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie uruchamiana jest procedura „Niebieskie Karty”. W przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny przy wsparciu policji oraz służby zdrowia ma prawo odebrać dziecko i umieścić u osoby najbliższej lub w pieczy zastępczej (w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).

Tabela 2. Liczba realizowanych procedur Niebieskie Karty w latach 2020-2022

	2020	2021	2022
Liczba wszystkich procedur	32	31	35
w tym			
Liczba wszczętych procedur	24	23	20
Liczba procedur kontynuowanych	8	8	15
Liczba zakończonych procedur	24	16	29
Liczba spotkań grup roboczych	102	54	58

Wzrost liczby założonych „Niebieskich Kart” nie musi jednoznacznie świadczyć o zwiększeniu się skali występowania zjawiska przemocy w rodzinie. Może być to również efekt prowadzonych kampanii informacyjnych, większej świadomości społeczeństwa, oraz częstszych, bardziej profesjonalnych działań służb i instytucji zajmujących się pomocą rodzinom uwikłanym w przemoc domową.

Na terenie gminy Klembów funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (przy GOPS w Klembowie), który skupia przedstawicieli różnych podmiotów m.in. pomocy społecznej, policji, sądownictwa, oświaty, służby zdrowia i działa na rzecz rozwiązywania spraw związanych z przemocą domową.

Z uwagi na zwiększoną pracę socjalną w rodzinach na przestrzeni ostatnich kilku lat GOPS w Klembowie organizuje dodatkowe wsparcie specjalistyczne:

- konsultacje psychologiczne,
- konsultacje specjalisty z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- zajęcia z zakresu terapii indywidualnej i grupowej dla osób uzależnionych i nadużywających alkoholu,
- superwizję z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- grupę wsparcia dla osób doświadczających przemocy lub współuzależnionych od alkoholu,
- warsztaty wzmacniające więzi rodzinne (m.in. warsztaty wychowawcze, integracyjne, doradcze w Klubie Integracji Społecznej).

Istotne wsparcie w zakresie zabezpieczenia materialnego dla rodzin stanowią świadczenia rodzinne oraz świadczenie wychowawcze.

Tabela 3. Realizacja świadczeń rodzinnych w latach 2020-2022

Rodzaj świadczenia	Liczba rodzin w poszczególnych latach		
	2020	2021	2022
Zasiłki rodzinne	432	357	319
Dodatki do zasiłku rodzinnego: z tytułu urodzenia dziecka	27	22	20
z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	53	37	35
z tytułu samotnego wychowywania	22	23	22
z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	49	47	43
z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	310	243	232

z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	89	86	82
z tytułu podjęcia nauki poza miejscem zamieszkania	130	112	101
Zasilek pielęgnacyjny	233	229	241
Świadczenie pielęgnacyjne	78	79	89
Specjalny zasiłek opiekuńczy	7	5	4
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	89	58	59
Świadczenie rodzicielskie	43	31	23
Łączna liczba rodzin	706	613	585

W 2022 roku pomocą w formie świadczeń rodzinnych objęto 585 rodzin, w których przebywało 1 671 osób (w tym 802 dzieci), co stanowi 16 % ogółu mieszkańców gminy. Od kilku lat widoczny jest wzrost liczby rodzin korzystających ze świadczeń opiekuńczych (uzależnionych od niepełnosprawności). W roku 2019 z ww. świadczeń skorzystało 251 rodzin, w 2021 roku 263 rodziny, natomiast w 2022 roku 275 rodzin.

IV. Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny

Pierwszym i niewątpliwie najważniejszym środowiskiem, w którym żyje i rozwija się człowiek jest rodzina. Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest najwartościowszym środowiskiem wychowawczym, które określa i stwarza warunki do indywidualnego rozwoju dziecka. Współczesne rodziny narażone są na problemy i zawiłości wynikające z warunków gospodarczych państwa, regionu, gminy, a przede wszystkim z problemów wewnątrzrodzinnych. Działania wyznaczone gminom w obszarze wsparcia rodziny wskazują katalog świadczeń i usług, za pomocą których można próbować niwelować skutki niekorzystnej sytuacji rodzin, aby dziecko jak najdłużej pozostawało w rodzinie biologicznej.

Zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy między innymi:

1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,

- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
  - a. zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b. organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c. prowadzenie i finansowanie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
- 4) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej,
- 5) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- 6) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Oprócz ww. zadań własnych gmina realizuje zadania zlecone z zakresu administracji rządowej wynikające z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny („Posiłek w szkole i w domu”, „Program asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej”, „Karta Dużej Rodziny”, „Opieka wytchnieniowa”, „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”).

Obecnie obserwujemy pojawienie się w rodzinach wielu problemów i trudności, które niejednokrotnie prowadzą do destabilizacji i rozpadu więzi rodzinnych.

W rozwiązaniu tych problemów często potrzebna jest pomoc zarówno ośrodka pomocy społecznej, jak i wielu innych podmiotów. Bardzo ważne jest, aby w gminie działał dobrze zorganizowany system wsparcia rodziny, system oparty na współpracy GOPS, instytucji i organizacji działających na polu pomocy społecznej, placówek oświatowych, służby zdrowia, policji i wszystkich osób zainteresowanych dobrem rodzin zamieszkujących gminę Klembów.

1. Asystent rodziny

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w gminie zatrudniony jest asystent rodziny, do którego zadań należy: wspieranie rodziny biologicznej mającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz mającej inne problemy powodujące trudną sytuację życiową. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania.

Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary: bezpośrednią pracę z rodzicami, bezpośrednią pracę z dziećmi, działania realizowane na rzecz dziecka i rodziny oraz organizację własnej pracy. Mówiąc o funkcji asystenta rodziny można wyodrębnić - funkcję wsparcia psychiczno-emocjonalnego, opiekuńczą, doradczą, diagnostyczno-monitorującą, mediacyjną, wychowawczą, motywująco-aktywizującą oraz koordynacji działań skierowanych na rodzinę.

Skierowanie asystenta i jego praca z rodziną ma na celu podniesienie kompetencji opiekuńczo - wychowawczych rodziców, poziomu ich odpowiedzialności za losy swojej rodziny, jak i umiejętności komunikacji w rodzinie. W efekcie wspólne działania rodziny, asystenta i pracownika socjalnego, przy wsparciu innych instytucji i organizacji, mają zapobiec umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

Tabela 4. Liczba rodzin wspieranych przez asystenta rodziny w latach 2020-2022

2020		2021		2022	
Liczba rodzin	Koszty w zł	Liczba rodzin	Koszty w zł	Liczba rodzin	Koszty w zł
8	33 549,80	10	37 658,44	11	48 680,39

Innymi formami pomocy rodzinie są:

- rodzina wspierająca, której zadaniem jest pomoc w opiece i wychowaniu dziecka, pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego czy kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych, przy ścisłej współpracy z asystentem rodziny. Rodzina wspierająca ma aktywnie pomagać w przezwyciężeniu kryzysu w rodzinie wspieranej, a nie ją wyręczać,
- grupy wsparcia, forma pomocy psychologicznej. W grupach wsparcia uczestniczą osoby, które łączą podobne problemy i trudności. Udział w grupie wsparcia polega na dzieleniu się własnymi doświadczeniami z innymi jej członkami, słuchaniu,

nawiązywaniu kontaktu, dzieleniu się pożytecznymi informacjami, udzielaniu sobie wzajemnie wsparcia emocjonalnego. Aktywne uczestnictwo w grupie wsparcia pomaga w pracy nad sobą, w osobistym rozwoju, a także w radzeniu sobie z codziennymi trudnościami,

- grupy samopomocowe - dobrowolne zgromadzenie osób, których aktywne działanie skierowane jest na wspólne pokonywanie trudności np.: problemów natury psychicznej lub socjalnej, dotyczących ich samych lub członków rodziny,
- placówki wsparcia dziennego zapewniają opiekę dzieciom i młodzieży podczas czasu wolnego, rozwój zainteresowań, organizację zabaw i zajęć sportowych, pomoc w nauce, stałą pracę z rodziną dziecka.

System wsparcia rodziny na poziomie gminy zakłada ponadto następujące formy pracy z rodziną:

- konsultacje i poradnictwo specjalistyczne,
- usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze,
- pomoc prawną, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego,
- realizację wsparcia z zakresu ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”. Członkowie uprawnionych rodzin mają zapewniony dostęp do wszelkiego rodzaju poradnictwa. W jego ramach mogą skorzystać ze wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej (w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych), a także poradnictwa w zakresie przezwyciężania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej. Dostępna pomoc koordynować ma asystent rodziny, którego zadaniem jest opracowanie katalogu możliwej pomocy dla danej rodziny.

2. Piecza zastępcza

W sytuacji, gdy rodzice nie są w stanie sami wypełniać należycie funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci Sąd Rodzinny decyduje o potrzebie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka, o których mowa w przepisach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Sąd może

zarządzić umieszczenie małoletniego w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo w instytucjonalnej pieczy określonych w przepisach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej albo zarządzić umieszczenie małoletniego w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno - opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wykonuje postanowienia Sądu, zapewniając opiekę, a gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka ponosi odpowiednio wydatki związane z pobytem dzieci w pieczy zastępczej:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Do wydatków wlicza się świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka, dodatek do świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka, dofinansowanie do wypoczynku dziecka, świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka, świadczenie przyznane w związku z wystąpieniem zdarzenia losowego lub innego zdarzenia mającego wpływ na jakość sprawowanej opieki.

W 2022 roku na terenie gminy Klembów funkcjonowało 18 rodzin zastępczych, w których przebywało 36 dzieci (w roku 2019 było 13 rodzin i przebywało w nich 23 dzieci). Rodziny te ściśle współpracują z Powiatowym Centrum Pomocy Społecznej w Wołominie. Rodziny, które wymagają wsparcia objęte są pracą socjalną.

Tabela 5. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, za które gmina ponosiła koszty związane z opieką i wychowaniem w latach 2020-2022

2020		2021		2022	
Liczba dzieci	Koszty w zł	Liczba dzieci	Koszty w zł	Liczba dzieci	Koszty w zł
8	33 549,80	10	47 989,65	13	65 727,56

V. Zasoby instytucjonalne

Na terenie Gminy Klembów w budowę lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną zaangażowane są podmioty o zasięgu gminnym i powiatowym:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Klembowie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie,
- gminne placówki oświatowe tj. SP w Ostrówku, SP w Klembowie, SP w Kruszu, SP w Dobczynie, SP w Woli Rasztowskiej oraz SP w Starym Kraszewie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Klembowie,
- Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Klembów,
- Sąd Rejonowy w Wołominie,
- Komenda Powiatowa Policji w Wołominie/Komisariat Policji w Tłuszczu,
- Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Zielonce,
- Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Tłuszczu,
- Gminny Ośrodek Kultury w Klembowie,
- organizacje pozarządowe.

VI. Adresaci Programu

Adresatami Programu są rodziny wychowujące dzieci, zamieszkałe na terenie gminy Klembów, w szczególności rodziny mające trudności w wypełnianiu funkcji rodzicielskich, dotknięte przemocą, problemem uzależnień, zagrożone ubóstwem oraz rodziny, z których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

W ramach realizacji Programu przyjęto definicję rodziny wskazaną w art. 16 pkt 11 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Podkreślić należy, że takie rozumienie rodziny nie zakłada konieczności występowania instytucjonalnej formy małżeństwa ani więzi pokrewieństwa. Rodziną nazwana zostanie każda grupa osób, która wykazuje cechy pozostawania we wspólnym gospodarstwie domowym.

VII. Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 wyznacza zadania, których realizacja przyczyni się do ograniczania problemów społecznych w gminie Klembów w obszarze wspierania rodziny. Program jest dokumentem wpisującym się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Klembów na lata 2021-2025, w której określony został obszar nr 1 - Wsparcie funkcjonowania rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem zaspokajania potrzeb dzieci i młodzieży.

Kierunki strategiczne w ramach obszaru:

- 1) pomoc w rozwiązywaniu problemów szczególnie w rodzinach niepełnych i wielodzietnych;
- 2) wsparcie w ramach specjalistycznego poradnictwa rodzinnego;
- 3) wspieranie rodzin w zaspokajaniu potrzeb dzieci i młodzieży, szczególnie w zakresie wychowawczym, kształtowania postaw społecznych i obywatelskich;
- 4) wsparcie rodzin w identyfikowaniu i pokonywaniu pojawiających się „nowych” zagrożeń (fonoholizm, problemy wymagające wsparcia psychologicznego, przemoc w środowisku rówieśniczym itp.);
- 5) podejmowanie działań ukierunkowanych na wsparcie w rozwiązaniu wszelkich innych trudności życiowych mieszkańców Gminy.

1. Cel główny

Wzmocnienie funkcjonowania interdyscyplinarnego systemu wspierania rodzin poprzez wczesną identyfikację środowisk zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych.

2. Cele szczegółowe

1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.
2. Przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym w rodzinie oraz minimalizowanie ich skutków.
3. Zwiększanie świadomości rodziców/opiekunów w zakresie prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej.
4. Pogłębianie współpracy podmiotów działających na rzecz wspierania rodziny.

VIII. Zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023 - 2025

Cel szczegółowy 1: Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny				
Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Wsparcie rzeczowe, usługowe i finansowe	Liczba rodzin objętych pomocą	2023-2025	GOPS Klembów
2.	Zapewnienie posiłków dla dzieci	Liczba dzieci objętych dożywianiem	2023-2025	GOPS Klembów Placówki oświatowe
3.	Wsparcie w formie pracy socjalnej	Liczba rodzin objętych pracą socjalną	2023-2025	GOPS Klembów
4.	Zapewnienie pomocy w formie pracy z asystentem rodziny	Liczba rodzin i dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny	2023-2025	GOPS Klembów
5.	Zapewnienie pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie, w tym bezpiecznego schronienia w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba prowadzonych procedur Niebieska Karta – Liczba rodzin objętych wsparciem – Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie schronienia w specjalistycznym ośrodku 	2023-2025	Zespół Interdyscyplinarny GOPS Klembów Sąd Rejonowy w Wołominie Wydział Rodzinny i Nieletnich Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Zielonce

		wsparcia dla ofiar przemocy		Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie Komenda Powiatowa Policji w Wołominie (Komisariat w Tłuszczu)
6.	Udzielanie pomocy specjalistycznej (z uwagi na niepełnosprawność, przemoc domowa, uzależnienia, itp.)	– Liczba rodzin/osób, które uzyskały wsparcie – Liczba udzielonych porad specjalistycznych	2023-2025	GOPS Klembów PCPR Wołomin Służba zdrowia
Cel szczegółowy 2: Przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym w rodzinie oraz minimalizowanie ich skutków				
Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Zapewnienie specjalistycznego wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i prawnego	Liczba rodzin objętych wsparciem	2023-2025	GOPS Klembów POIK Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne Placówki oświatowe
2.	Organizacja grup wsparcia dla rodziców przy zastosowaniu zasady pomocniczości	Liczba działających grup wsparcia	2023-2025	GOPS Klembów

	(m.in. problemy wychowawcze, przemoc, uzależnienia)			
3.	Systematyczna praca socjalna z rodzinami znajdującymi się w sytuacji kryzysowej (m.in. uzależnienia, przemoc)	Liczba rodzin objętych wsparciem	2023-2025	GOPS Klembów GKRPA Zespół Interdyscyplinarny Kuratorzy sądowi
4.	Promocja i wsparcie inicjatyw lokalnych w zakresie integracji rodziny	Liczba inicjatyw lokalnych	2023-2025	GOPS Klembów Gminny Ośrodek Kultury Organizacje pozarządowe
5.	Promocja i finansowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodziców, dzieci i młodzieży	– Liczba programów – Liczba odbiorców /uczestników/	2023-2025	GKRPA GOPS Klembów Placówki oświatowe Gminny Ośrodek Kultury Organizacje pozarządowe
6.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień	Liczba osób objętych działaniami	2023-2025	GKRPA GOPS Klembów Placówki oświatowe Służba zdrowia GOK

7.	Współpraca instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskie Karty	– Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych – Liczba wspartych rodzin	2023-2025	Zespół Interdyscyplinarny KPP GOPS Klembów Placówki oświatowe Kuratorzy sądowi Służba zdrowia
----	--	---	-----------	---

Cel szczegółowy 3: Zwiększanie świadomości rodziców/opiekunów w zakresie prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizatorzy
1.	Praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym (m.in. diagnoza deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci oraz ocena sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym)	Liczba rodzin objętych pracą socjalną	2023-2025	GOPS Klembów (pracownicy socjalni, asystent rodziny)
2.	Podnoszenie umiejętności rodzicielskich w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo –	– Liczba rodziców objętych wsparciem – Liczba warsztatów,	2023-2025	GOPS Klembów Placówki oświatowe

	wychowawczych (m.in. poprzez realizowanie warsztatów, programów, projektów)	programów, projektów		
3.	Organizowanie zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych mających na celu rozwijanie pasji, zainteresowań, talentów dzieci i młodzieży	Liczba zorganizowanych zajęć	2023-2025	GOPS Klembów Placówki oświatowe GOK Klembów
4.	Wdrażanie ogólnopolskich kampanii z zakresu profilaktyki uzależnień	Liczba wdrożonych kampanii	2023-2025	GOPS Klembów GKRPA
5.	Pomoc asystenta rodziny w realizacji działań z zakresu ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”	Liczba osób objętych pomocą	2023-2025	GOPS Klembów
6.	Pomoc specjalistyczna dla rodzin mających trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskich	Liczba rodzin objętych pomocą specjalistyczną	2023-2025	Powiatowe Punkty Poradnictwa GOPS Klembów POIK Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne
Cel szczegółowy 4: Pogłębianie współpracy podmiotów działających na rzecz wspierania rodziny				
Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Termin	Realizatorzy

			realizacji	
1.	Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba dzieci z terenu gminy Klembów umieszczonych w pieczy zastępczej, – Wysokość środków finansowych wydatkowanych na utrzymanie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej 	2023-2025	Gmina Klembów GOPS Klembów
2.	Zabezpieczenie środków finansowych na działania związane z profilaktyką uzależnień oraz przeciwdziałaniem przemoc w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba zrealizowanych programów/kampanii – Wysokość środków finansowych wydatkowanych na profilaktykę uzależnień 	2023-2025	Gmina Klembów GOPS Klembów
3.	Organizowanie szkoleń, spotkań, konferencji, superwizji służących podnoszeniu kwalifikacji pracowników	<ul style="list-style-type: none"> – Liczba szkoleń/spotkań/konferencji i uczestników – Liczba superwizji i uczestników 	2023-2025	GOPS Klembów GKRPA

	socjalnych, asystentów rodziny i osób zawodowo związanych z pracą z rodziną			
4.	Doskonalenie współpracy lokalnych instytucji i organizacji działających na rzecz rodziny	Liczba spotkań i uczestników	2023-2025	GOPS Klembów GKRPA Placówki oświatowe Kuratorzy sądowi GOK Klembów organizacje pozarządowe

IX. Finansowanie programu

Źródłem finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 są:

- środki własne gminy - zaplanowane na każdy rok budżetowy,
- środki z budżetu państwa,
- środki z innych funduszy zewnętrznych.

Środki finansowe na realizację zadania z zakresu wspierania rodziny będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

X. Monitoring Programu

Koordynatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Klembowie. W każdym roku do 31 marca będzie przedkładane Radzie Gminy Klembów sprawozdanie z realizacji Programu.

Monitoring Programu będzie odbywał się na bieżąco, równoległe z realizacją poszczególnych działań, przy współpracy wszystkich realizatorów. Uzyskane dane umożliwią ocenę stopnia realizacji Programu oraz zasygnalizują nowe kierunki działań niezbędne do skutecznej pomocy rodzinom potrzebującym wsparcia. Analizie

zostanie poddana zgodność realizacji zadań z przyjętymi priorytetami lokalnej polityki społecznej w obszarze wspierania rodziny w oparciu o przyjęte w Programie wskaźniki. Na potrzeby oceny realizacji Programu będą badane tendencje na podstawie określonych wcześniej wskaźników.

Celem monitorowania Programu jest pokazanie wiarygodnych, rzetelnych informacji o stanie zaawansowanych prac, postępach, uchybieniach w realizacji zadań, zmianie zakresu zadań czy też o zaniechaniu realizacji zadania wraz z przyczynami i uzasadnieniem takiego stanu rzeczy. Program stanowi dokument otwarty, może podlegać modyfikacji.

XI. Zakładane efekty realizacji Programu

Zakładanym efektem programu jest optymalizacja i utrzymanie interdyscyplinarnego systemu pomocy w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. System powinien opierać się na szybkim i skutecznym przepływie informacji pomiędzy instytucjami oraz na tworzeniu zespołów wspierających rodziny w kryzysie. Zintegrowane działania mają przyczynić się do zminimalizowania negatywnych skutków sytuacji kryzysowych w rodzinach oraz do poprawy funkcjonowania rodzin, jednocześnie zapobiegając umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 wyznacza kierunki działań na rzecz wspierania rodziny. Wdrażanie poszczególnych zadań uzależnione jest od możliwości organizacyjnych, finansowych i prawnych jego realizatorów.

XII. Zakończenie

Wsparcie dziecka i rodziny jest jednym z kierunków działań lokalnego systemu pomocy społecznej. Aby skutecznie zapobiegać dysfunkcji rodziny konieczne jest zaangażowanie wszystkich instytucji, które działają na jej rzecz. Najważniejszym elementem jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dla dzieci i młodzieży w taki sposób, aby zapobiegać powielaniu nieprawidłowych wzorców w przyszłości. Pozostawienie rodzin bez odpowiedniego dla nich wsparcia i pomocy specjalistycznej może spowodować wzrost zjawiska degradacji. Ważne jest, by pomoc specjalistyczna (psychologiczna, socjalna, prawna) mogła być dla rodzin

bezpłatna. Tworzony system wspierania rodziny i pieczy zastępczej ma na względzie przede wszystkim dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności. Skuteczna pomoc dla rodzin w przezwyciężaniu trudności w funkcjonowaniu rodziny i wychowaniu dzieci może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

Program ma charakter otwarty i będzie aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb oraz posiadanych możliwości. W lokalnym systemie oddziaływań w obszarze rozwiązywania problemów społecznych wszystkie podmioty są ważne i należy brać ich opinię pod uwagę. Tak rozumiana współpraca zapewni pełne i kompleksowe wspieranie dziecka i rodziny oraz spowoduje właściwą realizację Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025.